

ОРГАНІЗАЦІЯ АРМ-БУХГАЛТЕРА З ОБЛІКУ МАТЕРІАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ

Сучасні технології ведення обліку передбачають використання в обліковому процесі високопродуктивних та багатофункціональних засобів обчислювальної техніки, які забезпечують виконання в автоматичному режимі необхідних інформаційних процедур, починаючи з формування первинного документа і закінчуючи архівним збереженням даних. При цьому найбільш ефективною організаційною формою використання електронно-обчислювальних машин є створення на їх основі автоматизованих робочих місць спеціалістів (керівників, економістів, бухгалтерів, менеджерів), яка відповідає концепції розподілених систем управління та створення локальних осередків обробки економічної інформації для кожного рівня управління і кожної предметної галузі.

Під автоматизованим робочим місцем (далі - АРМ) розуміють професійно орієнтовані малі обчислювальні системи, розташовані безпосередньо на робочих місцях спеціалістів і призначені для автоматизації виконуваних ними робіт. Водночас, автоматизоване робоче місце розглядають як оптимальне поєднання професійних та інтелектуальних здібностей користувача з технічними можливостями ЕОМ.

Комп'ютеризація обліку виробничих запасів на АРМ бухгалтера дає можливість виконувати в автоматичному режимі обліково-контрольні процедури, до яких належать такі:

- документування операцій з надходження та руху матеріалів, палива, запасних частин, напівфабрикатів, тари тощо;
- аналітичний облік запасів у розрізі окремих рахунків, субрахунків, груп, аналітичних позицій шляхом введення електронної картотеки;
- контроль наявності запасів та дотримання встановлених норм запасів;
- обчислення фактичної собівартості переданих у виробництво запасів, а також собівартості реалізованих матеріальних цінностей;
- систематизація і узагальнення даних про надходження, списання та реалізацію запасів;
- підготовка даних для проведення інвентаризації запасів, формування необхідної первинної та результатної інформації;
- проведення переоцінки запасів та обчислення витрат (доходів) від зміни їх вартості;

- формування бухгалтерських записів за дебетом (кредитом) відповідних синтетичних субрахунків;
- обчислення витрат на придбання виробничих запасів, їх приросту (убутку) на кінець звітного періоду для відображення у податковому обліку.

Залежно від величини підприємства, номенклатури запасів, наявності складських приміщень та їх територіального розташування інформаційна система обліку запасів та функціонування АРМ може бути організована за однорівневою системою або за дво- і більше рівневою системою. На малих підприємствах функціонують, як правило, одно-рівневі АРМ, які забезпечують виконання усіх процедур з обліку запасів одним бухгалтером. На великих підприємствах, або на підприємствах на яких виконується значна номенклатура матеріальних цінностей, що зберігаються у декількох складських приміщеннях, функціонування АРМ бухгалтера здійснюється за двома рівнями (категоріями) АРМ.

АРМ I-ї категорії створюють у місцях зберігання виробничих запасів. Призначення такого АРМ полягає у здійсненні процедур з первинної реєстрації та обробки даних з обліку запасів, забезпечення обліку наявності запасів. Аналітичний облік запасів ведуть на основі формування електронної картотеки запасів у місцях їх зберігання (виробничих підрозділах, складах). На АРМ даного рівня формується інформаційна база, яка вміщує такі дані:

- електронна картотека аналітичних позицій;
- кількісно-вартісні показники щодо руху запасів у розрізі окремих груп, субрахунків, синтетичних рахунків;
- залишки на певну дату та за будь-який період часу.

АРМ II-го рівня створюють у бухгалтерії для формування зведених даних з обліку запасів, складання звітності, здійснення аналітичних і контрольних функцій, прийняття управлінських рішень. На АРМ даного рівня здійснюють розрахунки та формують вихідну інформацію регламентного, контрольного та довідкового характеру.

Працівники АРМ вищого рівня виконують лише процедури контролю даних, зареєстрованих на АРМ нижчого рівня, чи здійснюють формування результатної інформації та коригування баз даних на основі бухгалтерських довідок. Працівники, які здійснюють первинну реєстрацію операцій з обліку запасів можуть лише переглядати інформацію, формуючи первинні документи, поповнювати нормативно-довідкову інформацію, але працювати з базами даних та вносити зміни в інформаційну базу вони не можуть. Для рішення задач з обліку запасів формується єдина база бухгалтерських записів, яка дозволяє отримувати у діалоговому режимі необхідну інформацію для аналітичного, синтетичного та управлінського обліку,

для складання звітності. При цьому інформація формується не лише за звітний період (повний) місяць, але й за будь-який період звітного року за попередні роки.

Технологічний процес з обліку виробничих запасів на АРМ бухгалтера реалізується шляхом виконання стандартних процедур, які включають операції введення та виведення даних, формування та реалізації запитів тощо. Усі операції виконуються програмним шляхом за загальною алгоритмічною схемою. До основних технологічних операцій, які виконуються на АРМ бухгалтера, належать операції з введення вхідних даних, встановлення звітного періоду, перегляду та коригування нормативно-довідкової інформації, формування і друкування документів, створення архівів та формування баз даних. Дані операції здійснюються шляхом вибору відповідних функцій у головному та підпорядкованому меню (меню нижніх рівнів).

Головне меню включає, як правило, такі функції як:

- Вхідна інформація;
- Нормативно-довідкова інформація;
- Вихідна інформація;
- Інформаційна база;
- Вихід.

Зміст окремих функцій Головного меню аналогічний функціям, закладеним у Головне меню рішення інших задач, тому немає потреби розглядати зміст окремих функцій ще раз. Відмінність полягає лише у переліку нормативно-довідкової інформації, вхідних даних та результатної інформації, які для різних функціональних АРМ є різними. Зокрема, для АРМ бухгалтера з обліку виробничих запасів функція <Вхідна інформація > вміщує перелік первинних документів, які складають для оформлення операцій з надходження та вибуття запасів (прибутковий ордер, вимоги, лімітно-забірні карти, акти на списання матеріальних цінностей та ін.). У зв'язку з тим, що одна й та ж операція може здійснюватись у різних формах, що відповідно відображається різними бухгалтерськими записами, у меню 2-го рівня окремими позиціями відображають такі операції, наприклад: надходження запасів внаслідок їх купівлі може здійснюватись шляхом їх придбання за готівку, шляхом оплати чеком або з поточного рахунку, а також на основі товарообмінної операції. Тому у меню нижчого рівня передбачають детальний перелік функцій, які відповідають змісту конкретних господарських операцій та відображаються за дебетом і кредитом відповідних рахунків. Після вибору потрібного документа на екрані з'являється його макет (шаблон). Частина загальної інформації в електронному документі є заповненою, вона автоматично вноситься з довідника постійних даних (нормативно-довідкової інформації): назва підприємс-

тва, його код, юридична адреса тощо. Інші дані користувач вводить з клавіатури або вибирає з бази нормативно-довідкової інформації. При формуванні первинного документа здійснюється його логічний контроль, арифметичні розрахунки виконуються автоматично.

При формуванні документів на АРМ-бухгалтера з обліку виробничих запасів активно використовується нормативно-довідкова інформація, яка включає довідник зовнішніх організацій; довідник матеріально-відповідальних осіб та структурних підрозділів; довідник статей витрат та видів продукції; номенклатуру-цінник; довідник господарських операцій та кореспонденцію рахунків; довідник методів оцінки запасів тощо.

Результатом обробки даних на АРМ-бухгалтера з обліку виробничих запасів є перелік різноманітних вихідних документів, які виводяться на екран або друкуючий пристрій. При виборі з переліку будь-якої машинограми програмним шляхом здійснюються усі обчислення та підрахунки.

Вихідна (результатна) інформація може бути отримана як у регламентному режимі, так і за запитом користувача.

За запитом користувача, як правило, формується оперативна інформація для забезпечення управлінських та контрольних функцій, а також – довідкова інформація. Такі дані можуть бути представлені у вигляді відеокадру, відеограми, графічного зображення або у вигляді документа.

У регламентному режимі формуються документи, які забезпечують виконання облікових і контрольних функцій. Такі документи формуються у повному обсязі обов'язково у вигляді друкованого документу на паперовому носії інформації, вони є регламентованими як за змістом, так і за термінами формування.

До основних регламентованих форм вихідних документів, які отримують на АРМ -бухгалтера з обліку запасів належать наступні:

1. Інвентаризаційна відомість наявності ТМЦ.
5. Зведена відомість надходження запасів.
2. Оборотна відомість за окремими синтетичними рахунками та субрахунками.
3. Відомість переоцінки матеріальних цінностей.

Інформація, яка відображена у вихідних документах, повинна зберігатись у базі даних центральної ПЕОМ і використовуватись для автоматичного формування звітних форм. Крім того, порядок оформлення вихідних документів повинен забезпечити їх юридичну доказовість та відповідність вимогам архівного збереження і документальних перевірок.